

VRTEC MENGEŠ
Šolska ulica 12, 1234 Mengeš
Tel.:01/7230-220, Fax.:01/7230-225
<http://www.vrtec-menges.com>
E-mail: vrtec.menges@siol.net

Enota **GOBICA-UPRAVA**
Tel.:01/7230-220
Gsm.:031/319-166
e-mail: info@vrtec-menges.com

Enota **SONČEK**
Tel.:01/7237-500
Gsm.:041/812-005
soncek@vrtec-menges.com

OTROCI IN GRIZENJE

Dojenček oz. malček svet raziskuje in spoznava z vsemi čutili - z vidom, sluhom, otipom, vohom in okušanjem. Otroški način spoznavanja okolice med 1. in 2. letom starosti je okušanje, dajanje igrač in vseh predmetov, ki so na dosegu roke, v usta. Predmeti v ustih za malčke postanejo sredstvo, s katerim si masirajo dlesni in omilijo bolečino, srbenje ob rastju zobkov. Včasih je grizenje lahko posledica otrokovih nezadovoljenih fizioloških potreb (npr. je utrujen, nenaspan, lačen ali žejen, ga kaj boli itd.) ali preobremenjenosti z dražljaji v okolju (npr. hrup, preglasni zvoki, premočna svetloba, gneča, prevelika masa ljudi itd.).

V prvem starostnem obdobju, od 1. do 3. leta, je grizenje pogost pojav pri otrocih. Do neke mere je za to starostno skupino grizenje »normalna« reakcija pri otrocih, ki z razvojem običajno izzveni. Včasih pa se lahko pojavi tudi kasneje v otroštvu.

Otroci se učijo z eksperimentiranjem, in sicer preizkušajo meje, radi bi videli kaj se bo zgodilo ob določenem njihovem vedenju (npr. če ugriznejo, udarijo, vržejo kaj na tla itd.) in z zanimanjem opazujejo kako se bo takrat odrasla oseba odzvala.

Otroci v situacijah, ko prejmejo premalo pozitivne pozornosti s strani odraslega (crkljanje, skupna igra itd.), lahko ugriznejo nekoga samo zato, da jih odrasla oseba opazi in jim nameni svoj čas. Ko otrok ugrizne vrstnika, se odrasli na to takoj odzovemo, saj je to nezaželeno vedenje, ki ima lahko boleče posledice za tistega, ki je ugriznjen. S tem, ko otroka okregamo in mu razlagamo, da je to neprimerno, otrok pristane v središču pozornosti. Nauči se, da na tak način takoj dobi pozornost.

Tudi z opazovanjem in s posnemanjem drugih se otroci veliko naučijo. Včasih vidijo, kako drugi otroci ugriznejo in s tem dosežejo kar želijo (npr. igračo, pozornost odraslega). Tako vedenje nato posnemajo. Pomembno je, da jim takrat odrasli jasno pokažemo, da je takšno vedenje neprimerno in ni dovoljeno.

Otroci kažejo željo po samostojnosti. Pri svojem raziskovanju se trudijo biti neodvisni, kar tudi občasno ubesedijo, npr. »bom sam«. Ponosni so nase, ko jim kaj dobro uspe, na svoje igrače in stvari. So egocentrični in pogosto uporabljajo besede »moje«. Če jim vrstnik vzame igračo, so jezni. Ugotovijo, da se z grizenjem drugega otroka lahko hitro postavijo zase. Na tak način si izborijo igračo in se bo vrstnik umaknil.

V nekaterih situacijah otroci lahko ugriznejo v afektu zaradi veselja, navdušenja in zadovoljstva, ko želijo dati poljubček, objeti vrstnika ali odraslega in jih pri tem zanese. Nimajo še občutka nežnosti pri dajanju poljubčka in objemanju, temveč se tega morajo še naučiti.

Najpogosteje v prvem starostnem obdobju otroci lahko ugriznejo zaradi stiske, ki izvira iz slabših sposobnosti govornega sporazumevanja. So preobremenjeni z zvoki, svetlobo ali z dogajanjem v okolici. Mlajši otroci se besedno še ne zmorejo izražati. Večinoma komunicirajo na neverbalen način, z gestami, z vedenjem pokažejo, ko nekaj potrebujejo oz. želijo, ko jim kaj ni všeč ali so v stiski. Eno izmed takih vedenj oz. načinov komunikacije, je tudi grizenje, ki se pojavlja v času, ko otrok doživlja razne

VRTEC MENGEŠ
Šolska ulica 12, 1234 Mengeš
Tel.:01/7230-220, Fax.:01/7230-225
<http://www.vrtec-menges.com>
E-mail: vrtec.menges@siol.net

Enota GOBICA-UPRAVA
Tel.:01/7230-220
Gsm.:031/319-166
e-mail: info@vrtec-menges.com

Enota SONČEK
Tel.:01/7237-500
Gsm.:041/812-005
soncek@vrtec-menges.com

spremenbe in stresne situacije (npr. vstop v vrtec, navajanje na kahlico, na svojo posteljo, odvajanje od dade, selitev, rojstvo bratca ali sestrice itd.). Ob vrnitvi v vrtec po daljši odsotnosti zaradi počitnic ali bolezni, se mora otrok ponovno navaditi na obiskovanje vrta, se vrne v večjo skupino otrok, navaditi se mora na vrčevsko rutino in pravila, vzgojiteljici, hrup, delitev igrač, počakati na vrsto itd. Ob tem lahko otrok doživlja stres, kar se odraža na njegovem vedenju. Frustracije in stiske, ki jih ob tem doživlja, lahko med drugim izraža z grizenjem.

Grizenje lahko opazate starši doma, se pa s tem pojavom pogosto srečujemo tudi strokovni delavci v vrtcu. Starši otroka, ki je bil ugriznjen, so po navadi jezni, užaljeni in žalostni. Starši otroka, ki grize, pa se čutijo nemočne in jim je neprijetno. Pri grizenju gre za razvojno fazo, ki izzveni, če odrasli otroku pomagamo pri prehodu skozi to fazo in ob tem ustrezno postopamo.

KAJ LAHKO ODRASLI NAREDIMO, DA GRIZENJE IZZVENI?

- Če je grizenje posledica raziskovanja in rasti zobkov, ponudimo otroku krpo ali gumijast obroč, ki ga lahko žveči.
- Bodimo pozorni na otrokov dnevni ritem spanja in hranjenja. Ali otrok grize zato, ker je utrujen, zaspan ali lačen? Pomembno je ohraniti njegovo vsakodnevno rutino, da je naspan in primerno nahranjen.
- Vzemimo v obzir, če otrok preživlja spremenbe ali stresno obdobje (npr. vrnitev v vrtec po daljši odsotnosti, selitev, odvajanje od dade, rojstvo bratca ali sestrice, ločitev staršev itd.), lahko svojo stisko izraža z grizenjem. Takrat potrebuje razumevanje, občutek varnosti in sprejetosti z naše strani.
- Otroku postavimo jasne meje: kaj sme in česa ne sme. Pravila naj bodo kratka in enostavna, pri čemer moramo biti dosledni in vztrajni.
- Otroku, ki grize, moramo vedno sporočiti, da tako njegovo vedenje ni dovoljeno. Povejmo mu, da to boli. Ob tem otroku ne posvečajmo preveč pozornosti in časa. Hkrati je bistveno otroku tudi jasno sporočiti in pokazati kakšno vedenje je sprejemljivo; sicer bo še naprej nadaljeval z (edinim) vedenjem, ki ga pozna in obvlada – z grizenjem.
- Otroka, ki grize, nikoli ne smemo ugrizniti nazaj. Niti otroka, ki je žrtev ugriza, ne smemo spodbujati, naj se maščuje nazaj z ugrizom. Namreč na ta način bi otroku dali sporočilo, da je agresivno vedenje sprejemljivo.
- Odrasli nadzorujemo svoja čustva. Četudi čutimo jezo, nemoč, nelagodje, stisko, zaskrbljenost in nam je neprijetno, ko otrok ugrizne, se najprej za trenutek ustavimo. Ti občutki so normalen odziv, vendar je pomembno, da se najprej sami umirimo (npr. štejmo do 10, globoko vdihnimo ali naredimo nekaj, kar nas v kratkem času pomiri). Nato reagirajmo hitro, enostavno in jasno. Z mirnim, a odločnim glasom, brez jeze in vpitja, otroku povejmo: »Nič grizenja, to boli«. Opomnimo ga: »Deklica joka,

VRTEC MENGEŠ
Šolska ulica 12, 1234 Mengeš
Tel.:01/7230-220, Fax.:01/7230-225
<http://www.vrtec-menges.com>
E-mail: vrtec.menges@siol.net

Enota GOBICA-UPRAVA
Tel.:01/7230-220
Gsm.:031/319-166
e-mail: info@vrtec-menges.com

Enota SONČEK
Tel.:01/7237-500
Gsm.:041/812-005
soncek@vrtec-menges.com

ker si jo ugriznil in jo to boli.« Nato preusmerimo pozornost k otroku, ki je bil žrtev ugriza, ga potolažimo, mu dajmo mrzel obkladek na območje ugriza. Aktivno vključimo tudi otroka, ki je povzročil ugriz: »Pridi, pomagaj nama, da zmanjšamo bolečino.« V takih situacijah se namreč odrasli prevečkrat ukvarjamo z otrokom, ki je ugriznil. Tako z negativnim vedenjem dobi našo pozornost in bo vedenje ponavljal.

- Otroka ves čas spremljajmo in opazujmo. Bodimo pozorni na situacije (kdo, kaj, kdaj in kje), v katerih se pojavlja grizenje in bodimo v bližini otroka, da bomo lahko takoj ustrezno reagirali. Tako bomo tudi lažje razumeli vzrok in posledico, ko se grizenje pojavlja.
- Omogočimo otroku prijeten kotiček za umik in umirjanje, s plišastimi igračkami, z mehкими vzglavniki, blazinami, umirjeno glasbo in slikanicami, kamor se lahko umakne, ko je zanj preveč dražljajev.
- Priskrbimo dvojne ali podobne igrače, v izogib prepiru in konfliktu med dvema otrokoma, saj pogosto pride do nesoglasij zaradi delitve igrač. Mlajše otroke samo z besedami težko prepričamo, da bi igrače delili, saj še nimajo razvitih spretnosti pogajanja, so egocentrični in nimajo razvite perspektive drugega.
- Otroku dajmo pozitivno pozornost na način, da z njim preživimo več časa. Objemimo ga, crkljajmo, žgečkajmo, mu berimo knjigice, se z njim igrajmo, plešimo, poslušajmo glasbo in pojmo pesmice. Pohvalimo ga, ko se bo prijazno igral z vrstniki in bo posodil igračo; ko bo počakal na vrsto. Naučil se bo, da je takšno vedenje ustrezno in zaželeno; na pozitiven način bo pridobil našo pozornost.
- Berimo otrokom knjigice o grizenju in se z njimi pogovarjamo o tej temi. Naredimo plakat s sličicami, risbicami o grizenju in pravilih (npr. grizemo različne vrste hrane in ne otroke, ne odrasle).
- Otroku bodimo vzgled in mu pomagajmo pri učenju socialnih interakcij in razvijajmo komunikacijo. Odrasli ubesedimo dogajanje, situacijo in svoja opažanja (npr. »Vidim, da si jezen, ker takoj ne dobiš igrače. Malce bo treba počakati na to igračo. Pridi, ta čas bova zate poiskala drugo igračo«). Učimo otroka asertivnosti, mu ponudimo besedne predloge in s tem preprečimo, da bi ugriznil. Primeri: »Če se želiš igrati z otroki in bi imel igračo, vprašaj – SE LAHKO IGRAM?«; »Namesto, da se braniš z ugrizom, ko ti nekdo vzame igračo, reci "NE!", "PUSTI!", pokaži z roko "STOP!" kot policist«.

Če povzamemo, je naloga odraslih, da postanemo pozorni na situacije, v katerih bi se lahko pojavilo grizenje. Zato opazujmo otroka in preventivno poskrbimo za preprečevanje morebitnih situacij, v katerih otrok lahko ugrizne. Če otroka spremljamo, je večja možnost, da bomo znali pravilno predvideti njegovo reakcijo in bomo pravočasno reagirali. Bistveno je, da starši in strokovni delavci vrtca sodelujemo in na enak način postopamo glede odvajanja od grizenja, saj se bo tako otrok tega hitreje odvadil.

Pripravila svetovalna služba Vrtca Mengeš:
Tina Vuri, psihologinja